

ACC. N:R. M. 10954: 1-30.

Landskap: Småland

Upptecknat av: Offilia Löderberg

Härad: Västbo

Adress: Lanna

Socken: Kulltorp

Berättat av:

Uppteckningsår: 1948

Född år 1881 i Bredaryd

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

När den nya tiden kom till bygden.

s. 1-30. Lu F. 59.

Luf. 59.

Under tiden 1828-1834. Infördes laga skifte
i Lanna by. & Hållstrops by, Gävsjö s. Östra
härad är ännu oskiftad, Enär bönderna der ej bliv
enare om ändring häri, och fernig der för nämnda
by, för utomstående, högt egendomlig, med sina många
gardesgårdar, det fina här bönder som har ägor på 14-
16 olika ställen, till samma småbruk. - Blåhyllan & Kinn
hyllan o Sandlid i Lärda äckna Östra h. är oskiftad
desutom Känner jag till, ett st. skogsmark, kallat Ryttars
hagen, i Hållstrop Predaryd, Västra, der ägare sam-
tidigt äro verkare o för innare. - Byastämman för-
kom i Lanna by 1903, (möjligen senare) Myrman
Lakens förtäran Lodergård. Frågor som behandlades.
Alla stängd i fullgott skick och "Lå" (grind) på
sin plats innan gäst stäpten. - Varje markägare
skyldighet att se upp, för Bävare (lva) Bärre
tag "sö" (får) i synnerhet var lammare på skogsbite
byggnad fins kvar, var Bärre samt skiftespapper försvunna
öfrig otämlig port!

I Bredaryds by, finsk bykista, inredning, kartor, protokoll och handlingar, der kallas ännu till stämman, men inte i samma mening som tidigare, gemensam kanal, dito grustag, varistens grus avyttras, är nu seraken, och by-m. Bredaryd o. Bredaryd. En sak minns jag mycket väl från min barndom o. ungdom. B-m. i Bredaryd, hadde en Tavla av trä, på väggen i köket eller annan lämplig plats. med alla Bömanernas och gårdarnas namn. Vid varje adr. var ett hål anbragt i Tavlau, i ett sådant sätt en dertill avsedd träpinne. När nu vandrande gäster, luffare och allt löst folk kom och bad om matlag, blev dessa visade till B-m. samt av denna erhöle en skriven adr. på den vilken Träpinnen visade, och så flytta Träpinnen ett par hål, till nästa namn, som fick matlag. nästa gång, luffaren blev visad vägen och så var den saken klar. By-m. var för detta besvär befriad, från att hyra folk. En sak som länge behövs!

B-n var även "Tattarkong" hade upprigt över
Tattare och lödrivare som bettlade. Dessa
överlämnades till späringsman eller Läns-
man, det blev häkte för vederbörande
eller hot deraf. Äkta ungdomen
hade B- att tillse, lekstugor var tillåtna
offert ödestugor, men även boningshus
och logar upplåts här till. Förekom sprit
och slagsmål eller annat krackel, var det
B- som hade att ställa till rätta, i bland
i förening med präst och kyrkoförord. Detsamma
gällde om knektarna i byn vägrade att gå i
kyrkan, emellan B-n kunde bad besträffa
hjälpa och försvara. För övrigt hade han om
hand alla byns gemensamma intressen,
grustag, forotag, "Bastan", der malt, lin
o kampa, beredd o forkades, som badstu
användes densamma icke, i min^{ning} eller föräldras
Tid

Nu går det inga vandrare. Bystämman är överflödig.
batesförbund på skogarna, en orsak, skogsbete är otillräck-
ligt, och på intet sätt ^{ekonomiskt} barande. Under tiden 1920-
1930, börjades på vår trakt allmänt andelsföre-
ningar. Jönköpings Slaktförening var den första, gjorde
~~beaktade~~ bönderna blev lurade. 1928 blev mejeriför-
ening i Predaryd med omnejd, en välsignad sak
för bygden som alltså gån bra. Lantmannaföreningar
som tillhandahåller kalk, konstgödsel, gödemedel, ut-
säde, betemedel, m.m. Fjurförening, Kontrollföre-
ning, tröskföreningar, äggförening, och slagfö-
reningar i Skalmstad och Värnamo, det finns även
två föreningar i byn (Lanna) om statshjälpen till
dikningsföretag. Till allt detta räddas inte en
bygman, det blir stämmor o kommittéer. Till kottu
exempelvis. husförhörs kottu, hör alla husägare i de
olika byarna. varje by en kottu. möjligen två
små byar sammanslagna ^{til} ett, "en kottu".

Så länge jag minn, och hört talas om, har från predikstolen
kosten inkalats, till husförhör, en gång om året i tur
och ordning till ett av husmen. Tidigare gick alla
i familjen som fylt 14 år. Presten och klockaren möt-
te upp, "hörsböckerna" genomgås, event. förändrin-
gar beträffande, folk o förtigheter, rättades. Händ-
tor vidtog ~~färdkör~~ förhör i Kristendom, med de unga
som bakades fram, åt gången, fört bibelläsning,
en pålyst psalm samt katekesen måtte man
kunna utantill, (som vännen vant) därefter allmän
na förhöret med de äldre som fick sitta kvar på sina
platser, vidare avslutning bön o sång. Händtor bakar:
Präst o klockare med fävar, bönderna med sina kvinnor
jemte släkt och vänner, vilka fört med sig, krusningss
"förmågar" som vanligt, bjöds till middag, de övriga
fägnades "med ost o bröd". Detta avvecklades, utomför
huset ur korgar och stora fat, en vanlig brödkaka
utlagan med husförhörmått så alla blev lika

delad i 4 delar, samt en försvarlig skiva ost på
varje fjäring, ett större kärl, litet eller koppare
med skopa, placerad på ett bord, inmahall, godt
hvinbraggt maldricka, som äts, och dracks efter
varandra av hjertans lust! Till ystet föunt
var alla lantbrukare i koten skyldiga deltaga.
Sådan sed bibehölls till in på 1900 talet, ersattes med kaffe
sjels har jag läst på 9 husförhör. Företagligt besökta, hus-
förhör hålles alljämt, med andaktsstund, traktning
kaffe med lopp! Till bröllop och begravning, var för
koten sjelskrivare, nu bjuds till bröllop ^(2 söndag) de som uppe-
vaktar, till begravning, släkt och vänner.

Hundra år har nu gått sen Dravens och Bohusens
sjösänkingsföretag, det största i Västbo. Det första
sammanträdet härvid hölls den 28-12-1841, efter
balkelse av ^{hammarsjörens} herren Fägerstöld Dammäs som var
ordf. i Västbo distrikt av länets hushållningsrättshög-
skola enades om en kanal vid Skreen, samt uprens-
ning av Lillån mellan Bohus och Draven.
Påföljande år var kostnadsförslaget upprättat och beloppet
på 18,000 riksdaler. Den 18-12-1846, antogs löftsmäst
Jean Axelsson Stora Fagersta i Gästrik, som
entreprenör, för en summa av 30,850 riksdaler.
1847 påbörjades grävningen, som följde av detta ar-
bete, utom förbättring av förut odlad mark, upp-
går den odlade jorden till 125 hektar. 1933
rensades kanalen för en summa av 73,000.
Nu är tiden inne för ny rensering, som beräknas
belöpa sig till 300,000, och har snart att komma
till stånd, beroende på, för liten eldringen arbetstid

Det var godsägare och bönder, med jordintressen
vid Bolmen och Draven, som voro intressenter i
kolaget, godsägare Krina von Lelienborg Liljeström
Torskinge, överste Löjtnant Nils Fuglstenstjerna
Häkantorp Medarp, godsägare från Dammäs
och Hjälmarp Torskinge, bönder från Draptinge
Joanapohu, och Karaby, rotar i Västbo Ås. Genom
dessa företag blevo nämnda byar, jämte stora delar
av Torskinge och Dammäs socknar, jordbrukarebygd
men de blivande gårdarna i häradet. Medarp
och Prästels blevo mindre berörda. Med de enkla red-
skap som på den tiden fanns blevo det många och
hårda dagsverken, det var bönder bondbögar och
torpare från Draptinge som gjorde arbetet.

Tetta från gamla protokoll, hos försam. nu
varande ordf. Albert Johansson Enet
Västbo Ås

En liten illustrerad tidning "Arkstarens vän", som
troligen utgavs före min tid, och i varje fall i
slutet av 1890-talet, hade i sina spalter värden
om jordbruks täckdikning, husdjurskötsel m.m.
Vakna och intelligenta lärde den Tillsammans och lärde
av varandra i praktiken. Madmark som förest
sannat det billigaste kött, började att odla. Tillsammans
kalk och konstgödsel kom i handel var aska den
bästa gödning för nyodling. Tillsammans
i Bredared var den förste som hade smörmjölk
i små, handseparater som han själv drog, kvin-
norna i byn bar sin mjölk till Södergård
priset var 5 öre kranan, skummjölken foga
han. Hårbegårdarna Hålsantorp och Örnberg
barde sin mjölk. Smörret såldes till Ståden
1890. var mejeriet i gång, men gick snart ned.
Första Lantbruksskolan var Tenhult. Till
Hagaberg förköping, kom Boisö omkring 1905
1905

och blev kallad jordbrukets apostel, han samt Nils Larsson i Dala, var mycket nitiska försdragshållare i jordbruk överallt i bygden vid denna tid och senare. Hörotkrut och betjvärtor (stråsådmindre) började nu odlas, följden blev att av mjölk och animaliska ^{produkter} blev det mera. För höls på de flesta jordbruk för ullens skull, som i hemmen bred-
des till kläder, köttet användes i hushållet, till fjön-
till färan användes löpoder, till hästar lön av asp.
Efter skolekiftet börjades allmänt med fabriksvara
till kläder. Änga och hagmark odlades och blev betes-
vallar. Hemsöjd bedrivs numera inte i hemmen
annat än som hobby, möjligen har kardor och
spinnrocken kommit till heders i enstaka fall
beroende på brist av äkta ullgarn, nu i Kristedens
där är gamla gummor som har konsten,
yngre krafter är sysselsatta vid industrien
Får man till jordbruken, omöjligt anskaffa!

I Bredaryd bodde min Far E. A. Barkman. Tidens omkring 1858 blev han lärling i möbelsnickeri hos Lenn "Snickare" (vet inget annat namn) i Färnsta Forskeda, ^{han} Lenn, var från Fockholm och lärt yrket på Långholm, som ung strappad för bankräis. Det var finsnickeri, belagda betrade och polerade möbler, gediget arbete, allt för hand. För den fattiga almogen blev det dyrbara möbler, kundkretsen liten. 1869 började ^{man} ~~han~~ ^{far} göra hackel-severk och Fröskeverk. Från Thyr i Färstorp Skultorp fick han modeller. De första Fröskeverken växlarna var av trä. Barkman gjorde modeller till Jutseklar som han lajade in i Häryds Bruk. Quosjö, detsamma är ännu i full verksamhet. Tidigare Fogs jernst till bruket från sjöbottnen Härn som är belägen i Quosjö och Skultorp, under Barkmans tid tror jag att engelskt Fackjern mest användes. (an.m. Fackjern användes först långt senare.)

Min mors bror, Aug Lundell i Bredaryd lärde
av min far, han var affärsman, yngste, och
tog ledningen. 1872, började han i en lill-
stuga (undantagsstuga) i Håggård Bredaryd
att göra hackelverk, Tröskverk s.k. Klaglark
drogs med hästkraft, hästvandringer, häst-
maskiner. Från Sandvalls verk. i Jönköping
kom modellen till det lilla dragverket för handkraft ^{stifttröskverk}
som var modernt för smaktverk 1890. 1900.
Lundell överflyttade kötsalen till Lund i Bredaryd
och byggde där 1892 Gjuteri Snickeri Snides och
mekanisk verkstad & såg. Kraft var engans-
skin, och sysselsatte efter hand 100 talit
arbetare för sina alster bytte han sig till Kaffa
socker mjöl m.m. som han underhöll sitt folk
med. Det var godt om arbetare dagpenningar
liten skottiden lång! Likart hårdare både för
arbetsgivare och arbetare, än i nuvarande tid.

Smiddertid var det en utveckling för samhället, Jäder
hade han gård 3 hästar och drängar, men icke sålvan
fick bönderna omkring förtjänster med körslor från
skopen till rågen. Till marknader och torg, runt i
Småland och delvis Halland, där Lundell visade
upp och sålde och tog upp beställningar på tillverk-
ningen, som fraktades på hästskuter långa vägar. Järn-
vägen var en befodrade av järn broar och kol till
Bredaryd samt av färdiga redskap drif från och ~~härskan~~
gick mycket bra i Lundells Tid, men ^{men} under de dåliga
tiderna efter första världskriget, i Smålandsbankens
ågo och har efter hand så godt som gått ned. Gjuteriet
längressen nedlagt, krusen förslutna. Fabrikationen var
från senare tiden hal o haloreducerade träskrank, sågverk
kapsågar och vaskkylare. I Andersstorp, socken
intill Bredaryd, gjorde Petter på Mosen, det första
hacksilververket, på den platsen blev senare Mofors
Bruk till, vid ungefär samma tid, i samma utveckling.

och gamla fabrikat, som förut beskrivits. grundare Alf
Lorentson. Den körslen fortsätter ännu, aktiebolag bildat
av arbetare, fabrikationen omlagd till moderna
förbrukningsmedel. Skogsfor Bruk i Gaftele är av
senare datum, i full verksamhet, tillverkning, mo-
derna träskärverk och jordbruksmedel, m. v. äger
Kooperativa. I Anderstorp är 150 fabriksarbetare
och industriidkare bosatta, d. blev vid nyår
1949 municipalsamhälle. Forskeda bekant för
för 'Forskedaväskan' en större anläggning.
jämför flera småföretag. Lanna Trulstorp och
Gnosjö, med oräkneliga småindustrier.
Troligen finns det ej mycket av småindustri
i denna marknad som ej kommit
från dessa orter. Alla dessa omkrin-
na platser, småmagra Vestbo och
vad jordbruks behövs. har
tvångat skivet inbyggare till företagsamhet

1880 1890
var amerikaförarna stora

ACC. N:R

M. 10954:15.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Emigrationens orsak det var fattigdomen! Inga möj-
ligheter till lönsamt sysselsättning. I Amerika
vinkade god mat, prägliga kläder, granlåt smycken,
vårdade fåndar, spakade dolrar, att sända hem
till beskörande föräldrar och sysskon. Icke sällan
var det möjligt att stifta hjonslag, under
drägligare förhållanden som lockade. Och för allt
detta hårt arbete åtminstone de första åren har för
mig beskrivits som hundår. Det gälda der som
överalt ta vara på sig själva i de stora städerna, ~~der~~ under
en sabon i vårt gathörn. Slagskräppor, förfalskade
och missräddade egande dit, kända för efterkättingar.
Det gick lågt, resan på "tyvvalingen", som gick om
Danmark bara det fanns beffningar, den som hade
räddarna var inte rädd att släppa till, de kom i regel
snart nog tillbaka med kända. Bättre möjligheter. Men
dyrares priser, och svårigheter på många sätt att komma
över under krigen, emellan Emigrationens upphörande.

På 1800 talet tror jag inte det fanns några kontanter
att tala om, för vanliga man, (möjligen i slutet).
För dem som hade några, var det inte omöjligt
att förvärva mer, räntan var inte bara 5-6 proc.
utan i många fall oberränta. Det gick så till att den
som behövde och hade förtroende fick låna ^{hå} bors
som lydde på högre summa, än den som erhöles, efter
översynskommissioner, med lantägaren. Ett annat sätt
var att låna ut husdjur. En småbrukare som hade
svårt att hålla sig med dräktkap, kunde i vissa fall,
på låna av den som hade ungdjur (stutar) tjuja
och underhålla och använda dem till körsior, under
tiden växte djuren (blev oxar) så såldes ägaren dem
och lunnade ett mindre par, det blev en bra ränta
och inget besvär. På samma sätt var det att lamma ut
"lättersör" (får). En dräktig tacka, lunnades ut på
hösten, all vinter och småförfädes, när den klipptes
om våren (25 mars) fick den som fodrat och sköt den

all ullen (högt ett par skäpund) men på höften, vid klippningen (25 okt) skulle ägaren ha hälften, samt hälften av avkomman, hade fåren två lammer. Fög ägaren det ena, i annat fall hade de ett ihop. Ett bekvämt bra sätt för den som hade får att lotta ut! Nu är sådant förfarande alldeles bortlagt.

Har hört många gånger, berinner i mina föräldrars ålder tala om, hur de gått på dagvulk, och härjör fått en kaka samt en kruka skummjolk eller dylikt samt maten förstår, som ju hade ett värde.

Min mor fyra piga i 9 år, sista året hade hon 10 kr i lön och fulla parredlar skor linne och ull, det var en stor lön. Hon var huspälleska hos Tammarskotten Von Mentzer liksom Tegnata Berstede 1867.

Ljor hade jag 7-8 kr i månaden 1900-1901. Nu har alla arbetsföra skiska och sköttsamma personer godt om pengar bort arbetstid och bra betalt, dubbelt på dag vad jag hade i månaden.

Om Bandlande, har jag intet särskilt att meddela, det fanns
i Hederyd före min tid två stycken efter varandra
Carlsson & Koberg. Dessa hade bland annat vin
till salu i affären, som nog inte användes annat än vid
högtidliga tillfällen. Luruprunkare som gick omkring
vid denna tid hadde krydd & krämmandet.

De äldre kostädersna var byggnadstugor, med eller
utan framkamrar. Därefter kom byggningar med
panel i taket och vindsvåning, husen bodde stå
på en höjd, så det blev framt omkring, grund eller
frosabotten var ingen, befälkor lagda på tomststenar
och golvet dröjes var det som behöordes. En tid lades
mycket vikt vid att husen tog sig bra ut utifrån, med
krutna och långt utskjutande tak. Tinnar & torn
bekändor med klusidulor eller glaskåp, varje
byggmästare byggde efter sitt huvud utan ritningar
om det blev plats till gardarober skafferi & förvarings
rum var inte så många, bara det blev många köga
rum

Blåstad i förutnämnda, var murat av gråsten,
Tegel och kachel samt järnspis i köket &
jordtak, lagt på näver, följer av stickatak (spån)
(i början handspäntat). Tegelatak (Tegelbruk från
Fidligt). Pappertak inprägnat med stenkolstjärna
kapsla värdeöst, är utdömt. Ännu användes helst
Tegel, även eternit & Grödpärg mycket vanligt
och vackert med sina vita knutar, men för sim-
pelt, husen karaktäras, med önskad färg i vita
färgerna & senare Trakten är skogsbygd har husen
varit av trä & otvirkat stegat i värde görs att det
nu bygges även av tegel mest cementtegel.
Nybyggnad eller modernisering förekommer överallt
efter råd och lägenhet, större och mindre, praktiskt & bra-
kigt grund, hel källarvåning, Centralvärme,
Sanitära anläggningar, frångår allt vatten & avlopp
el gas & Särskilt köket görs så färdig bekänt som
möjligt, el spis eller platta samt vedspis, praktiska skåp

Kylskåp, rostfritt, emaljerat, Tak o väggar oljemålade
~~konstnärslinoleum~~. Nya möbler

Twisse fall konv. buffé linneskåp m.fl. konv.
hygieniska ~~konv~~ dubbelstolar som tar liten plats
utgör, soffa, klädda fåtöljer, soffgrupp, ljusa
tagster gardiner och matar där allting i stil
godt om gäbberar alla utrymmen väl används
för ~~ett~~ övrigt, Tel. Radio. el. strykejärn tvätt
maskin kölat el. köttfri. En sak vet jag bestämt
att detta är hushållst lykt byggd i nådens år 1948 =

Mat och dryck: Maten var maktar svindig
skaffar hos almogen. Måltid bröd potatis, kött
släsk så långt köttsläskat räckte förresten
sitt o brönsamos (lingon). Följden bristade dock
om våren. (blekröt). Nu konserveras variskar
o konserveras, så långt kammaren tillåter
färdigt godt och måringsrikt. Undersökning
och recept härom fattas inte, tillhandahålls

i böcker, tidningar, Radio, och skolor e. Grönsaker
frukter o. bär, äter mycket mer än förr. Likaså
måsk godis och fint kakverk. Magajukdomar
ökar! Det prägliga maltedricka som förr kryggdes
i kaminen, kan inte ~~nu~~ Braggrisernas svagdricka
mätta sig med. Av de yngre drickes kaffe
mindre än förr, för ö kakor mer. Spritmissbruk
förskön^{ganska} allmänt förr 1900. Vid denna tid bildades
nykterhetsföreningar, främst T.O.E.T. Skatten blev
synnerligen nykter. Nu synas ungdomspjelleri tilltaga.

Kalasen, Inskränkta till en måltid, vid
begärning, bröllop o. bemyrkelsedagar, med och
utan sprit, oftast i kaminen, men även på botten
eller matservering. Dessutom kaffestippa.
Vår släkt och vänner besöker, bjudes enligt
"Kajsa Warg" man taget vad man har,
och gör en pudding av.

Årsmåna vägar, underhåll av bönderna efter
innehav av jord, under tillsyn av Länsmän,
som skän kyrkorna lät pålysa, om vart och ens
skuldighet av "proväg" & Vägarna kopunn sig
ständigt i misserabellt skick, om sommaren
med betande djur, och gränder i varje säsong.
När dagen för synen kom, gav sig de skyldiga ut
med ök redskap och arbetskraft. Dagen kom
alltid olägligt. I gengäld fick kyrkorna fräggas,
krusa, och frästa, om vad som hade värsta
biten att underhålla. När Länsmannen kom
~~för sin väg~~ behövde ingen skämmas, för sin
väg, alla fick best, vilket också kungjordes
i kyrkan följande söndag & Och så gick det
till nästa syn & 1927 övertogs vägarna av sta-
ten & Då blev det åter gynn, man beförde att skatten
blev för hög & Vägarna är indelade i distrikt, med en
Vägmästare i varje & Vägförvaltningen har folk an-

Stälda året kunt, tidsenliga maskiner och lastbilar,
vägarna avstängda, från ~~andra~~ annan mark utan grin-
dar, i godt skick, och alla portar belåtna.
De äldsta åkdon jag hört talas om är Fräxlavagn
en vagn der allt var av trä. om vintern ~~spöj~~
skodd o otkodd, derefter kom Fräbultavagnen
den hade axlar av järn, och hjulen beslagas med
s. k. Stumpaskene, bitar av plåtjärn, som kröktes
och lades över varje sköt (fogning) av hjulveden
och fästes der med spikar, 6 stumpar till bakhju-
len som var större 5 till framhjulen. Sedan lades
man sig, välla ihop hela järnskenor, och kränga
medan den var varm över hjulet, den drog då åt
när den kallnade, och höll ihop det hela. Till åk-
skjuts, var en käck med träffjäder av ask, "Fräffjara
käck", även kallad "racklepinnakäck", sattes över en
vanlig vagn. Sen kom liggfjädravagnen, en fin sak
som bara ägdes av de förmögna, skäskärre, skrinde,

arbetskälkar, åskälkar. Hjul gjutna av lättmetall
med gummidäck och vridlager, användes f. n.
till arbetsvagn. Nu ses sällan hästskjuts på
vågarna. Däremot ofta Framcykel, och motor-
fordon av alla slag, (ett var ~~för~~ minnt)

Den första bilen var i Landa en Doktorbe-
sök 1913. Vi har ^{nu} buslinje, Gnosjö Traktörs Bro-
daryd & även Traktörerna, fast Fekrängen
mycket backig, med idel snöbruk inte är lämp-
lig körväg. Nöjerna för. Dant på en Höm

nojen förs någon gång ~~en~~ en godköpskara
till Balmstad pr. tåg, samt besöks i Skillinge
byd storsöndag.

M. 10954:24a

glickor sina beundrare vid matälskarnet
frå Långaryd marknad. pojkar bjöd på vin och
punsch eller åtminstone kaffe och karameller

Den flicka som ^{fick} hade många "alnalånga" förgyll-
na papperkarameller, stod högt i guset, hos sina
manliga vänner i Nöjens nummerörlegio!

Idrott, bio, dans, folkfester, folkparker, varor
Ungdom och äldre söker sig på fritid och semester
till platser de tidigare ej besökt, cc. Stockholm, havet
svärda, höjder o dalar, Norrige Danmark o Finland.
cykel ^{färd} bilar bussar och tåg för tjänstgör o Ungdom
och äldre med religiös ~~eller~~ och idell läggning
har sina sammandragningar, konserterna, och
läger. Tidningar, 60 år tillbaka hade
5-6, hushåll en tidning tillsammans. Jönköpings
posten. Smålandsposten eller Nya Västbladet o
(Någon som inte var så styv i läskonsten, hade tid-
ning för syna skull, han stavade J. Ö. n. K. jäsa
jönköpingsposten. gack Te pinstruvan må na.)
För övrigt lästes varje ord, tidningen gömdes
väl - Andaktsböcker fanns, samt almanack
pris 14 öre

Berättare fann godt om, som underhöll vid köksbrasan
om vidskapslärare skroch spökekravader och lögnar, så
härresande som möjligt. Även sagor med sin moral
berättades inom familjen. Nu har varje familj
flera Tidningar, av dessa åtminstone en, daglig
hushåll har egen Tidning. Böcker av alla slag
mycket smutslitteratur. Idella församlingar har
bibliotek och studiecirklar o.s.v. mycket litet
härav blir grundligt läst. Muntligt berättan-
de tror jag inte förekommer särskilt, över allt
tar jättet och oro överhand. 1890 min skoltid
var femårig; 2 år i små, 3 i folkskola, näst yngst
av 9 syskon, gick jag, en äldre, och en yngre,
endast 4 år. Det var skolinspektören, kyrkoher-
den i Forskeda, sedermera Prost F. Doktor J. G. Haxius
som släppte igenom en del barn, han prisades
här för av sin samtid i alla förhållanden, för han
"va så god och barna". Läraren var av annan
mening

nog var det väl orätt? att barn med lika rätt
till undervisning, en del gick miste derom, jag
minns än hur svårt det var, bli tillfrågad om det,
jag inte var insatt i. För all del, vi knogade
oss igenom, värt var det med modernisat!

I Mörnarna (2.5 mil från Lomma) dans sedan 1876
~~stat~~ statsunderstödd folkhögskola, den gick nor-
em tid i brist på elever. Har nu länge varit
och är mycket besökt. Vi har nu 7-årig skola i Kulltorp
små. folk. slöjd. och fortsättningskola. dåliga
lokaler, varför vi står inför bygge. Olika me-
ningar beträffande skolväsendets framtida or-
ganisation råder. En del församlingsbor önskar
fristående skolenhet i de större byarna -
andra köstar för centralisering, med skd-
skjutna och vad dertill hör. I Gnosjö
(parterat med Kulltorp) Fäbbygd industriort
invigdes den 20 juni i år 1948 ~~nytt~~

ny Centralskola, som kostar omkring 420,000 kr
varav på själva byggnaden kommit, 296,000, för
värme och sanitära anläggningar 63,000, elk-
friska installationer 34,000, målning 24,000 -

Reals och folkskola finns i Wernamo och Anderstorp
Lantbruksskola o Lantbrukshälskola i stora Segersta
Prästgård - För och omkring Fiden 1900

gick man ut till kyrkan, Ingen vill
eller fick bli hemma, barnen var även med, alla
hade respekt för församlingen - Många världliga
problem, krav på församling och gäld redde upp vid
kyrkan, nykterhet kungjordes - Nu är kyrkan
och bönhus tomma, utom vid särskilt högtid-
liga tillfällen - 1844-45 bildades i Västboär-
den bekanta, kopparskriften (körfarna) den första
av såväl kyrkliga som prästkyrkliga körfarna -
kopparskriften är utdöd - Av de prästkyrkliga
kom Helsingforsförbundet evangelister fört på
70 Talit tror jag

Franska missionsförbundet, och sitt Engeström-
nerna verkar i föreningar överallt i Västbo och
hela Småland. I Trulstorp fins 6 frikyrkliga
egna lokaler. Dessutom fins det i Västboås
församling, en tymande förening som kallas
sig Plymouthare.

Under och efter första världskriget kom högkon-
junktur, följt av tiden omkring ~~1929~~ 1933
depressionstid, uruselt konkursor o ackord.
Sedan åter bättre, bra, p.m. goda tider.

Särskilt goda år, har jag aldrig hört talas om
men jammor och elände de svåra åren 1838
68. I varje Västbo socken fins eller har
funnits ett sockenmagasin, der tionden till de
fattiga förvarades, i denna fanns även käd
till salu, och utlåning till behövande mot
ärlig kanta av 4 kappor på tunnan
så sent som 1905 (kanje senare) tillämpades detta

ACC. N:R M. 10954:30.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Så nog pakt det väl även goda år, då
dylikt förfarande kom i gång —

Utsäcklingen på alla områden, under de båda
världskrigen, och särskilt de senare åren
är oöfverräkneliga, revolutionerande —